

Dkt. Roger Green, Ukristo wa Marekani, Kipindi cha 9, Kuibuka kwa Uyunitariani wa Marekani. Dini katika Mapinduzi ya Marekani

© 2024 Roger Green na Ted Hildebrandt

Huu ni Dkt. Roger Green katika mafundisho yake kuhusu Ukristo wa Marekani. Huu ni kipindi cha 9, Kuibuka kwa Uyunitariani wa Marekani. Dini katika Mapinduzi ya Marekani.

Na tumefikia nambari tano. Tunazungumzia kuhusu mwitikio wa makanisa. Baadhi ya makanisa yaliathiriwa hasa na Mapinduzi ya Marekani, ama Uanglikana, kwa sababu idadi hiyo ilipungua sana Amerika kwa sababu yalikuwa yakiunga mkono Uingereza, bila shaka, au Ukanisa, kwa upande mwingine, ambao kwa kiasi kikubwa ulikuwa wa Mapinduzi na uliunga mkono Mapinduzi.

Kwa hivyo, tulizungumzia Kanisa la Anglikana, Kanisa Katoliki la Roma, na Umethodisti wa Marekani. Nambari tano, madhehebu mengine. Kuna madhehebu mengine ambayo hayakuathiriwa, nami nitataja matatu tu kwa mfano.

Na hao walikuwa Wabaptisti, Wapresbiteri, na Waquaker. Kwa hivyo, baadhi ya madhehebu hayakuathiriwa kwa njia moja au nyingine, kama vile Wabaptisti, Wapresbiteri, na Waquaker. Mnamo 1976, kama sherehe ya kumbukumbu ya miaka 200 ya Vita vya Mapinduzi mnamo 1976, kulikuwa na maonyesho mengi na kadhalika.

Nami nilikuwa na hamu sana. Nilishuka hadi Ukumbi wa Faneuil ili kuona baadhi ya maonyesho hayo, na ilionyesha wazi kwamba madhehebu mengi hayo, hasa yale niliyoyataja, Wabaptisti, Wakwaki, na Wapresbiteri, hayakuathiriwa sana, lakini hakika kulikuwa na Wakristo ambao walikuwa upande wowote wa hadithi, ambao baadhi walikuwa wafuasi wa Mapinduzi, baadhi walikuwa wafuasi wa Uingereza, lakini madhehebu yenyewe hayakuathiriwa sana. Na kisha tunakuja hapa kwenye Universalism, nambari sita, kwa sababu hatujazungumzia kuhusu Universalism bado, na kwa hivyo tutataja tu hilo.

Ndiyo. Sherehe ya kumbukumbu ya miaka 200 ya Vita vya Mapinduzi. Kwa mfano, huko Boston, kulikuwa na maonyesho na matukio mengi yaliyofanyika mwaka wa 1976 tuliposherehekea kumbukumbu hiyo ya miaka 200.

Sawa, hebu tuzungumzie kuhusu Universalism kwa sababu hatujazungumzia hilo bado, na kisha tutasema neno fupi kuhusu mahudhurio kanisani wakati huu. Universalism, ni wazi, ni imani kwamba watu wote wataokolewa, kwamba watu wote, hakutakuwa na aina ya kuzimu, kila mtu ataenda mbinguni, kila mtu

atakombolewa, kila mtu ataokolewa. Kwa hivyo, hatujazungumzia kuhusu Universalism bado.

Mwanzilishi wa Universalism alikuwa mtu aliyeitwa John Murray, na hizi ndizo tarehe zake, na alianzisha Universalism nchini Uingereza. Kisha, mnamo 1770, alikuja Amerika, na akaanza kueneza ujumbe wa Universalism nchini Marekani. Universalism ilikuwa ujumbe uliojaa imani nyingi za watu katika Ukristo.

Ukristo ulikuwa dini yenye mantiki, dini yenye mantiki, na kwa hakika ilionekana kwa watu kwamba ilikuwa busara kuamini kwamba neema ya Mungu ingeokoa kila mtu, kwa namna fulani ilikuwa busara kuamini. Kulikuwa na aina tatu za mitazamo ya Wayunani ambayo nataka tu kutaja kwa sababu hawakuwa na mtazamo mmoja; walikuwa na aina tatu za mitazamo yenye nukta kwa namna fulani. Ya kwanza ilikuwa kwamba Kristo alilipa kikamilifu msalabani.

Kwa hivyo, watu hawa waliutazama msalaba wa Kristo; walisema alikufa msalabani, alikufa kwa ajili ya watu wote, na alilipa kikamilifu. Na chini ya hoja hii ya kwanza, wanachojibu ni aina yoyote ya uelewa wa Wakalvini kuhusu wateule. Wanajibu dhidi ya uelewa wowote wa kuchaguliwa tangu mwanzo.

Kwa hivyo hiyo ndiyo nambari moja kwa upande wa Wayunani: Kristo alikufa kwa ajili ya kila mtu. Nambari ya pili, wanaamini kwamba watu wanapokufa, watachukuliwa mara moja mbele za Mungu. Kwa hivyo, kila mtu, hakuna mtu atakayehukumiwa; wataamini, na baraka yao ya kimungu huanza watu wanapokufa.

Nambari ya tatu ndipo sehemu yenye uelewano inapoingia. Vipi kuhusu kutambua kwamba kuna uhuru wa mwanadamu wa kukataa Mungu? Vipi kuhusu kutambua kwamba kuna kitu kama hicho katika ulimwengu huu kinachoitwa dhambi? Vipi kuhusu hilo? Vipi kuhusu watu ambao ni wenye dhambi katika uasi dhidi ya Mungu katika ulimwengu huu? Wanaingiaje katika hadithi? Naam, wafuasi wa Universal waliamini kwamba baada ya kifo, kungekuwa na wakati wa utakaso. Haikuwa hasa toharani ya Ukatoliki wa Kirumi, lakini kungekuwa na kipindi cha utakaso ambapo wakati huo wangekuwa tayari, wakati fulani katika uzoefu wao wa baada ya kifo, wakati fulani wangeweza kwenda kukutana na Mungu.

Lakini wakati huu wa utakaso si wa milele. Sio kuzimu. Sio adhabu ya milele.

Ni zaidi ya kujisafisha katika maandalizi ya kukutana na Mungu. Kwa hivyo, unapowaangalia Wayunani, wana aina tatu za hoja wanazojaribu kutoa. 1790, kwa hivyo baada ya Vita vya Mapinduzi, Wayunani walifanya mkutano.

Walikuwa na nguvu za kutosha. Sijui ni wangapi walihudhuria mkutano huo. Ninapaswa kutafuta hilo.

Lakini walikuwa na nguvu za kutosha kufanya mkutano. Kwa hivyo, walifanya mkutano huo wapi? Huko Philadelphia. Jiji la Philadelphia, upendo wa kindugu.

Kila mtu alionekana kupenda kwenda Philadelphia kufanya mikutano yao katika ulimwengu wa Universalist. Sawa. Acha niseme tu, unaweza kuona katika muhtasari wako, nataka tu kutoa neno kuhusu mahudhurio kanisani wakati wa Mapinduzi, kisha tutaendelea hapa.

Sawa. Mahudhurio kanisani wakati wa Mapinduzi. Kuna mambo mawili yaliyokithiri ya kuepukwa.

Na ukweli labda uko mahali fulani katikati. Uliokithiri mmoja, ningesema, ni ule uliokithiri wa kizushi kuhusu mahudhurio kanisani. Uliokithiri wa kizushi unaopaswa kuepukwa unasema kwamba kila mtu alienda kanisani.

Watu hawa wote walikuwa kanisani kila Jumapili, na walikuwa waumini waaminifu sana. Walikuwa wa madhehebu haya yote tofauti, kwa hivyo idadi yote ya Wamarekani ilikuwa kanisani. Naam, hakuna kinachoweza kuunga mkono hilo. Tumetaja kwamba wengi wa watu hawa walikuwa waumini wa dini ya Kiyahudi.

Hawakuwa na mahudhurio ya kawaida kanisani, na kadhalika. Kwa hivyo, hiyo ingekuwa ni hali ya kupita kiasi ya kizushi ya kuepuka katika suala la mahudhurio kanisani. Sidhani kama tunataka kufuata njia hiyo.

Sasa, jambo la pili la kuepuka ni mtazamo wa kutojali mahudhurio kanisani. Na mtazamo wa kutojali mahudhurio kanisani unasema unaweza kupima mahudhurio kanisani kwa uanachama halisi wa kanisa pekee. Na katika baadhi ya maeneo, uanachama wa kanisa ulikuwa mdogo sana.

Lakini hiyo ingekuwa mtazamo wa kuficha hisia kwa sababu ukweli ni kwamba watu wengi ambao hawakuwa wanachama wa makanisa walihudhuria makanisa. Kwa hivyo, watu wengi walikuwa wakienda kanisani, lakini hawakuwa wamejiunga na dhehebu lolote. Walikuwa wakienda kanisa la kanisa la mtaa au kanisa la Anglikana la mtaa au chochote kile.

Kwa hivyo, kwa ujumla, wasomi wamegundua kuwa mahudhurio kanisani ni makubwa zaidi kuliko uanachama wa kanisa. Kwa hivyo, kwa ujumla, inaonekana hivyo. Kama ningetupa takwimu moja kuhusu 1780 hivi, inaonekana kana kwamba karibu theluthi tatu ya watu walihudhuria kanisani mara kwa mara mnamo 1780, baada ya Vita vya Mapinduzi vya Marekani, na baada ya kutulia na kuwa taifa jipya.

Kwa hivyo, karibu theluthi moja ya watu huhudhuria kanisa. Ilionekana kupungua wakati wa Vita vya Mapinduzi, lakini sasa inaanza kuongezeka tena. Na sasa, kitu

kitatokea baadaye katika hotuba inayoitwa Uamsho Mkuu wa Pili, lakini tutafikia hilo baadaye.

Sawa, ili tu kuhakikisha sote tumekwama hapa, hebu tuende kwenye hotuba nambari sita, Kuibuka kwa Uunitariani wa Marekani. Tutatoa historia, kisha tutazungumzia Uunitariani nchini Marekani, hasa hapa Boston. Kwa hivyo hiyo ndiyo hotuba nambari sita, na mtihani unajumuisha hadi na kujumuisha hotuba nambari sita.

Ndiyo maana natamani tungekuwa hapa Jumatatu. Ningeweza kufanya hotuba hii, na ningependa kumaliza mihadhara yangu yapata wiki moja kabla ya kufanya mtihani ili uwe na muda wa kutosha wa kusoma. Lakini tunaendelea vizuri. Sawa, kwa hivyo kwanza kabisa, haya ndiyo mandhari.

Naam, Unitariani ni nini? Unitariani, bila shaka, ni kutoamini Utatu na imani katika umoja wa Mungu. Unitariani inataka kusisitiza Utatu, na ili kufanya hivyo, Waunitariani wanaamini kwamba Utatu unapinga Utatu. Sasa, kulikuwa na Waunitariani katika kanisa la kwanza ambao hawakujiita Waunitariani, lakini Unitariani katika kanisa la kwanza ulikuwa karibu ambapo watu walikuwa wakikana Utatu na kukumbatia Utatu safi tu, lakini ambao walijiita Wakristo hata hivyo.

Lakini Unitariani tunaovutiwa nao, Unitariani unaojitokeza sana katika maisha na utamaduni wa Marekani, unaanza katika karne ya 16, na unaanza na mtu anayeitwa Michael Servetus. Hilo ndilo jina ambalo ungehusisha na mwanzo wa Unitariani wakati wa Matengenezo ya Kanisa. Sasa, Michael Servetus alikuwa Myunitariani na alibishana dhidi ya John Calvin, ambaye pia alikuwa mwamini Mungu mmoja, lakini John Calvin, bila shaka, aliamini Utatu.

Kwa hivyo, kwa kifupi kuhusu Michael Servetus, Michael Servetus alifika Geneva mnamo 1533. Hapo ndipo Calvin alikuwa akihubiri na kufundisha huko Geneva. Geneva ilikuwa imekuwa aina ya moja ya vituo vikubwa vya Matengenezo ya Kanisa.

Michael Servetus, sasa, nataka kuhakikisha tunaelewa hili kwa sababu ingawa halihusiani moja kwa moja na mwendo huu, Calvin mara nyingi analaumiwa kwa kumchoma Michael Servetus kwenye mti. Calvin hakufanya hivyo. Watu wanaosema kwamba Calvin alimchoma jamaa huyu kwenye mti hawajui historia yao.

Calvin alijaribu kumshawishi Michael Servetus asije Geneva. Alidhani kwamba ikiwa Servetus angekuja Geneva, Servetus angekuwa matatani. Kwa hivyo, alijaribu kumshawishi asije Geneva.

Servetus alitaka kuja Geneva. Alitaka kujadiliana na Calvin. Servetus alikamatwa na mamlaka, si na mamlaka za kiraia, si na Calvin, na kisha Servetus akachomwa moto kwenye mti.

Sasa, tunapaswa kukumbuka karne ya 16 na 17. Kwa nini watu walichomwa moto wakati huo? Kuhifadhi manufaa ya wote, kuhifadhi jamii, utaratibu wa kijamii, na wazushi ni tishio kwa utaratibu wa kijamii. Kwa hivyo, Michael Servetus alichomwa moto kwa sababu hiyo, si na Calvin, bali na mamlaka ya kiraia.

Kwa hivyo, tunataka kumtaja Servetus. Hata hivyo, mtu anayetuvutia zaidi ni, au kuna majina kadhaa, lakini moja ni John Biddle. Kwa sababu John Biddle, hizi hapa tarehe za John Biddle.

John Biddle alianza kupanga kile alichokiita mawazo ya Wayunitariani nchini Uingereza. Ndiyo, sawa, ndiyo, ndiyo. Calvin, kwa ufupi, lakini Calvin alikuwa Geneva, na kisha wakamfukuza mjini.

Lakini, walipoona jinsi theolojia yake na mahubiri yake yalivyokuwa na ushawishi mzuri katika utamaduni na ulimwengu wa Geneva, walimwalika arudi. Kwa hivyo, akawa mtu aliyeisaidia Geneva, kwa namna fulani, kuweka sauti ya maadili na kitamaduni huko Geneva. Haikuwa theokrasi.

Hakuwa mtumishi wa umma wa aina yoyote. Alikuwa mhubiri na alikuwa na kanisa lake, lakini alikuwa mkuu; alishawishi sana maisha ya Genevan. Likawa jiji lililorekebishwa na Waprotestanti.

Na watu wengine kwa kweli, alianzisha Chuo cha Geneva ili watu kutoka kote Ulaya waweze kuja kusoma katika Chuo cha Geneva na kurudisha mawazo yake na mawazo yake katika nchi zao na kadhalika. Kwa hivyo, Geneva ni aina ya mfano wa jiji lililorekebishwa, na mamlaka za kiraia zilimshukuru Calvin kwa ushawishi aliokuwa nao juu ya maisha ya kiraia katika suala la maadili na kadhalika. Je, hilo linasaidia kidogo? Je, Geneva ilidumu kwa muda gani kama jiji lililorekebishwa? Naam, namaanisha, bado ina urithi mkubwa wa Kiprotestanti leo, ningesema, lakini hakika ilidumu; namaanisha, baadhi ya Wapuritani walipata kimbilio huko Geneva.

Kwa sababu ulikuwa mji wenye nguvu sana wa Kiprotestanti wa Calvin, walikuwa Wakalvini. Alimwonya Servetus asije kwa sababu alijua kile ambacho mamlaka za kiraia zingemfanyia Servetus ikiwa angekuja Geneva. Servetus alikuwa, Servetus alikuja, Calvin hata alimtembelea alipokuwa gerezani.

Alienda kumtembelea gerezani. Na alifikiri kweli alifikiri, unajua, alitaka Servetus amwone Mungu katika ukamilifu wake, katika ukamilifu wake wa Utatu. Kwa hivyo alijaribu kuwa na huduma hiyo na Servetus, lakini haikufanya kazi.

Mamlaka ya kiraia yalimchoma moto kwenye mti. Sawa, John Biddle. John Biddle ndiye anayetuvutia kwa sababu ndiye aliyeunda Unitariani nchini Uingereza.

Sasa, Uyunitariani katika karne ya 17 unafaa sana katika jamii ya Kiingereza yenye mantiki. Kwa hivyo, Uyunitariani na mantiki zinaendana vizuri sana kwa sababu Wayunitariani walielezea imani ya Kikristo kwa njia ya busara sana. Sasa, kilichotokea Uingereza ni kwamba imeanza kukua.

Ilianza kupata nguvu nchini Uingereza kwa sababu mbili, chini ya Biddle. Sababu namba moja: si zote mbili chini ya Biddle, lakini alianzisha.

Lakini sababu ya kwanza ni kwamba chini ya Biddle, ikawa aina ya juhudi za kimisionari. Wayunitariani walijaribu kuwa wamishonari kote Uingereza ili kuwashawishi watu kwamba wanapaswa kuwa Wayunitariani. Na kwa kweli, waliwashawishi Wabaptisti na Wapresbiteri wengi waliohamia katika Uyunitariani.

Kwa hivyo, chini ya Biddle, aina ya msukumo wa kimisionari - aina ya, sijui, - ulisaidia kueneza Uyunitariani nchini Uingereza. Sawa. Sababu ya pili iliongezeka Uingereza ni baada ya siku za Biddle, lakini inatupeleka kwenye jina lingine, na jina lake ni Dkt. Joseph Priestly.

Sawa. Sasa, kwa nini unajua jina Joseph Priestly? Kwa nini jina hilo unalifahamu? Kwa sababu alikuwa mwanasayansi maarufu nchini Uingereza wakati huo. Alikuwa mtu maarufu sana, Dkt. Joseph Priestly.

Kwa hivyo, yuko hapo. Kama mwandishi mmoja alivyosema, yeye ni mwanakemia, mfikiri, mtu mwenye busara. Joseph Priestly, ingawa alilelewa katika Uanglikana, akawa Myunitariani.

Kwa hivyo, mtu huyu aliyekuwa na kimo kikubwa nchini Uingereza akawa Myunitariani na hata akawa mhudumu wa Myunitariani. Na hilo liliendelea sana sababu ya Uyunitariani. Na aina hiyo ya asili ya Kiingereza kwa Uyunitariani hakika itakuja Amerika.

Hatimaye ilitambuliwa, kwa njia, mnamo 1813 nchini Uingereza. Ilitambuliwa kama dini halali ya kimadhehebu mnamo 1813. Kwa hivyo, Unitariani unachukua sura hiyo kupitia Biddle na kisha kupitia Ukuhani.

Sawa. Sasa, bado, kwa upande wa historia, kuna mabadiliko katika mawazo ya Wayunitariani kutoka siku za Biddle hadi siku za Wapristi na kuendelea. Kwa hivyo wacha nizungumzie mabadiliko hayo kwa sababu ikiwa hatuelewi mabadiliko hayo, tutapata hisia mbaya ya Wayunitariani kwa upande wa historia yake.

Wayunitariani wa awali na Wakuhani ni mifano mizuri ya hilo. Kwa hivyo, anakuja baada ya Biddle, kama unavyoona. Lakini Wayunitariani wa awali walizingatia sana Biblia.

Biblia ilikuwa muhimu sana kwao. Na walisoma mengi kutoka katika maandiko. Walihubiri mengi kutoka katika maandiko.

Waliimba kutoka katika maandiko kwa sababu maandiko yalisisitiza, unajua, kwao, maandiko yalimsisitiza Mungu huyu mmoja ambaye alikuwa Mungu wa upendo. Sasa, bila shaka, walikuwa na matatizo na maandishi ya Biblia, hasa na mwili na kisha miujiza ya Yesu, kifo chake msalabani, ufufuo wake, na kupaa kwake. Walikuwa na matatizo na maandishi ya Biblia, lakini bado walijaribu kushindana kupitia maandishi ya Biblia.

Waliendelea kujaribu kufanya kazi na Biblia, lakini bado walikuwa imara kuhusu imani zao za Kiyunitariani pia. Sawa, sasa, kadri Wayunitariani wengine walivyoanza, vizazi vingine vilianza kuingia katika Uyunitariani, na Biblia ilitumika kidogo zaidi na kidogo. Hatimaye, Wayunitariani wengi waliamua kwamba hatuhitaji Biblia tena.

Kila kitu tunachoamini kinaweza kueleweka kwa akili, kwa kutumia uwezo wetu wa busara, na kwa kutumia sababu zetu. Kwa hivyo, Biblia imetoka. Na kwa hivyo Unitariani kwa muda ukawa mgawanyiko kati ya mrengo huu wa zamani, mrengo huu wa kihafidhina zaidi, hawa Waunitariani wa kibiblia, na mrengo mpya, hawa watu walio huru zaidi, hawa Waunitariani wenye busara.

Kwa hivyo, kwa muda, Unitariani uligawanyika, lakini hatimaye, mrengo wa kibiblia ulikufa. Hatimaye, mrengo wa kibiblia ulitoweka, na Unitariani unakuwa, nchini Uingereza, dini yenye mantiki kabisa. Sasa, kinachotokea, bila shaka, kwa maslahi yetu, kinachotokea, bila shaka, ni kwamba unaanza kuingia Amerika.

Kwa hivyo hiyo ni Unitariani nchini Marekani, hiyo ni nambari B. Sawa, mtu wa kwanza anayetuvutia Marekani ni mtu anayeitwa James Freeman. Na kuna tarehe za James Freeman, 1759 hadi 1835. Sawa, kwa ufupi kuhusu James Freeman.

James Freeman alikuwa na kanisa lililoitwa, ningepaswa kuliweka katika mpangilio, lakini oh ndio, hili hapa, sawa, James Freeman alikuwa na kanisa huko Boston linaloitwa King's Chapel. Kwa hivyo, yeye ndiye mchungaji wa King's Chapel. Mtalitambua King's Chapel, sivyo? Kwa sababu nyote mmewahi kuwa. Je, kuna mtu yeyote ambaye hajawahi kuwa kwenye Njia ya Uhuru? Kwa bahati yoyote, je, kuna mtu yeyote katika chumba hiki? Unaweza kukiri hili; ni sawa, ingawa umekuwa Gordon kwa miaka miwili, mitatu, minne.

Je, umewahi kuwa kwenye Njia ya Uhuru huko Boston? Lazima, sawa, hapana, sawa. Naam, tutatembea sehemu fulani za Njia ya Uhuru. Kwa hivyo, kukiri ni nzuri kwa roho.

Kwa hivyo, tutatembea kwa miguu bila shaka, ikiwa unaenda kwenye safari za nje, tutatembea kwenye sehemu fulani za Njia ya Uhuru. Hii ni maarufu kwenye Njia ya Uhuru. Ikiwa umetembea kwenye Njia ya Uhuru, umepita karibu na kanisa hili.

Hili ndilo kanisa kuu. Hili ni Kanisa la King's. James Freeman alikuwa kasisi wa Anglikana katika Kanisa la King's.

Mnamo 1785, hiyo ni tarehe muhimu, na unataka kuzingatia tarehe hiyo. Mnamo 1785, hii ikawa kanisa la kwanza la Wayunitariani nchini Marekani chini ya James Freeman, chini ya mchungaji wao, chini ya kasisi wao. Kwa hivyo hapa una kanisa la Waanglikana ambalo, kama kusanyiko chini ya uongozi wa Freeman, linahamia katika Uanglikana. Na hivyo ndivyo yote yanavyoanzia, hapa hapa Boston.

Hapo ndipo yote yalipo. Lilikuwa kanisa la Anglikana, na lilikuwa kanisa la Unitarian, na likawa kanisa la kwanza la Unitarian huko Amerika. Sasa, mtu wa pili kutajwa katika Ukristo wa Marekani labda ndiye muhimu zaidi linapokuja suala la aina ya uundaji wa Unitarian.

Na jina lake ni William Ellery Channing. Na hii ni picha ya kijana William Ellery Channing. Sawa.

William Ellery Channing alikuwa na kanisa linaloitwa Kanisa la Federal Street Congregational huko Boston. Kwa hivyo, Kanisa la Federal Street Congregational. Sasa, leo, linaitwa Kanisa la Arlington Street Congregational, na hili hapa, lakini hili ni Kanisa la Federal Street Congregational wakati William Ellery Channing alikuwa mchungaji na mkuu wa shule.

Tutapita. Hii sasa ni, Mtaa wa Shirikisho sasa unaitwa Mtaa wa Arlington. Kwa hivyo sasa inaitwa Kanisa la Usharika la Mtaa wa Arlington.

Hata hivyo, leo ni kanisa la Wayunitariani kwa sababu William Ellery Channing alichukua kanisa hilo, ambalo hapo awali lilikuwa la makutaniko, na kulihamisha katika Uyunitariani. Ng'ambo ya barabara kutoka kanisani kuna sanamu hii ya William Ellery Channing. Kwa hivyo, tutasimama na kuona katika moja ya safari zetu za shambani, sio ya kwanza, bali ya pili. Tutapita kanisani, na pia tutaona sanamu ya William Ellery Channing.

Kwa hivyo, hebu tutoe, sijui, jina la Channing. William Ellery Channing ndiye baba wa Unitariani wa Marekani. Yeye ndiye aliyounda Unitariani wa Marekani, kuanzia kanisani kwake.

Sawa. Kwa hivyo, kwa William Ellery Channing, kuna tarehe tatu muhimu. Ya kwanza ni 1815 kwa sababu 1815 ni wakati yeye, wacha niweke picha nyuma ya kanisa lake.

Mnamo 1815, aliongoza kanisa lake kuwa kanisa la Unitarian. Kwa hivyo hiyo ni tarehe muhimu katika maisha ya Channing katika huduma yake, katika suala la kuwa kwake kiongozi katika kuunda Unitarian ya Marekani kwa njia ambayo James Freeman hakufanya. James Freeman alitangulia William Ellery Channing.

Sawa. Tarehe ya pili ni 1816. 1816 ni tarehe muhimu sana kwa sababu 1816 Chuo Kikuu cha Harvard kilianzisha shule ya uungu mnamo 1816. Kimsingi ilikuwa shule ya uungu ya Wayunitarian, na William Ellery Channing angehubiri hapo.

Angefundisha huko na kadhalika. Kwa hivyo, angekuwa na uhusiano na Shule ya Uungu ya Unitarian ya Chuo Kikuu cha Harvard. Sasa, tunapozungumzia Harvard, ili tu kusongesha mbele historia ya Harvard kwa dakika moja tu, Harvard, chuo kikuu kilianza kama mahali pa kuwafunza wahubiri wa Puritan, unakumbuka? Na unakumbuka tarehe hiyo? 1636, John Harvard alitoa maktaba yake kuanzisha Chuo Kikuu cha Harvard.

Sasa tunafika tarehe 1816, na hapo ndipo shule ya uungu ilipoanzishwa huko Harvard, lakini kama shule ya uungu ya Unitarian. Shule ya Uungu ya Harvard ni mahali pa kuvutia sana. Sasa, nitasema jambo la tatu kuhusu Harvard, na kisha tutarudi kwenye tarehe ya tatu ya William Ellery Channing, lakini Shule ya Uungu ya Harvard ni mahali pa kuvutia sana.

Watu wa kila aina huenda huko. Nimewahi kuhudhuria mahafali ya Shule ya Uungu ya Harvard, na ni mahali pa kuvutia sana kwa sababu mwanafunzi mmoja atakuja na mwanafunzi huyo atakuwa wa Kiyunitariani, na mwanafunzi mwingine atakuja, na mwanafunzi huyo atakuwa Myahudi, na mwanafunzi mwingine atakuja, na mwanafunzi huyo atakuwa Mmarekani Asili mwenye utambulisho wa kidini wa Mmarekani Asili. Mwanafunzi mwingine anaweza kuja na kuwa Mbudha, mwanafunzi mwingine anaweza kuwa Mtao, lakini wote wanapata digrii kutoka Shule ya Uungu ya Harvard, jambo ambalo linavutia.

Lakini ukweli ni kwamba wainjilisti wengi wameenda Shule ya Uungu ya Harvard. Tumekuwa na wanafunzi wameenda Shule ya Uungu ya Harvard. Huenda ni wainjilisti katika Shule ya Uungu ya Harvard leo.

Kwa hivyo, wainjilisti wengi wameenda Harvard. Sasa, kwa hivyo hii hapa aina hii ya seminari ya kiliberali ya Unitarian iliyoanzishwa mwaka wa 1816. Watu wa kila aina huenda huko kupata digrii, lakini bado wainjilisti huenda huko.

Kwa hivyo, miaka michache iliyopita, kulikuwa na mjadala wa kuvutia. Hii ilikuwa kama miaka 10 iliyopita au zaidi. Kwa kweli, nina makala ili niweze kuona tarehe.

Hii ilikuwa, hebu tuone, labda ni ndefu kuliko nilivyofikiria. Ndiyo, ni ndefu. Ni 1983.

Sawa, maisha yanaenda haraka sana. Kwa hivyo, 1983. Kwa hivyo, kulikuwa na majadiliano katika Chuo Kikuu cha Harvard na Shule ya Uungu ya Harvard.

Na mjadala ulikuwa, kwa sababu tuna wainjilisti wengi wanaoenda Shule ya Uungu ya Harvard, je, tunapaswa kuwa na mwenyekiti wa kiinjilisti katika Shule ya Uungu ya Harvard? Je, tunapaswa kuwa na mtu aje hapa kufundisha theolojia ya kiinjilisti, Kikristo, Kiprotestanti, na kiinjilisti? Na jibu lilikuwa, ndiyo, tunahitaji mwenyekiti wa kiinjilisti katika Shule ya Uungu ya Harvard. Na mtu wa kwanza kujaza kiti katika Shule ya Uungu ya Harvard alikuwa mtu aliyetitwa Mark Noll. Sasa, unaweza kuwa unafahamu jina lake kutoka kwa masomo mengine na kadhalika.

Wakati huo alikuwa katika Chuo cha Wheaton. Sasa yuko Notre Dame lakini ni mwanahistoria mashuhuri wa kanisa na mwanahistoria wa kanisa la Marekani. Mark Noll aliendelea kuwa mwenyekiti wa kwanza wa kiti cha kiinjilisti katika Shule ya Uungu ya Harvard.

Niliweza kwenda kwenye hotuba yake ya uzinduzi na kwenye sherehe zote za kiti hiki cha kiinjilisti. Kwa hivyo, inavutia kidogo kwamba, kwa namna fulani, kwa kuanzisha kiti cha kiinjilisti, Shule ya Uungu ya Harvard ilikuwa ikirudi kwenye mizizi ya chuo kikuu, kurudi kwenye mizizi ya Wapuritan, kwa namna fulani. Kwa hivyo, inavutia sana kwamba yote hayo yalitokea.

Kumekuwa na watu wengi; George Marsden ni mwanahistoria mwingine maarufu wa Marekani na mwanahistoria wa misingi ya kidini na uinjilisti. Amekuwa katika kiti hicho. Kwa hivyo, imekuwa historia ya kuvutia.

Kwa hivyo, hapo ndipo Shule ya Uungu ya Harvard ilianzishwa. Samahani? Mark Noll. Hapana.

Kuna mtu sasa ambaye ni Mmethodisti kutoka Chuo Kikuu cha Boston. Ninaamini jina lake ni David Hempton. Ningelazimika kuangalia hilo ili kuwa na uhakika.

Lakini nadhani ni kiti cha mwaka mmoja. Kwa hivyo, mtu anayeenda huko huwa huko kwa mwaka mmoja, anafundisha theolojia ya kiinjilisti, na kadhalika. Na kisha inakuwa hivyo inabadilika kila mwaka.

Lakini watu waliowahi kuwa na kiti hicho ni wasomi mashuhuri sana, bila shaka kuhusu hilo. Ndiyo, huyo Myunitariani kimsingi, labda unaweza kwenda katika kanisa la Myunitariani na kumpata mhubiri, labda. Na tutazungumzia hili baada ya dakika moja tu.

Lakini pengine ungemkuta mhubiri ambaye anaweza kuwa anatumia maandiko fulani, labda Sala ya Bwana, au labda baadhi ya Heri na kadhalika. Lakini mwenyekiti

wa kiinjilisti katika Shule ya Uungu ya Harvard, mtu huyo anaweza kufundisha theolojia ya kiinjili. Hilo ndilo walilomfanya afanye hapo.

Kwa hivyo, walimpeleka huko kufundisha theolojia ya kiinjili na mamlaka ya Biblia na mambo ya kila aina. Ndiyo, kwa hivyo tunafurahia hili. Kwa hivyo hapana, halipo tena.

Hapana, ilianzishwa kama taasisi ya Unitarian mnamo 1816. Sasa, katika Shule ya Uungu ya Harvard, ningelazimika kuangalia dhamira yao au chochote kile ili tu kuangalia hilo leo. Lakini wanawakaribisha wote wanaotaka kuja kusoma katika Shule ya Uungu ya Harvard.

Huna haja ya kuwa Myunitariani. Maprofesa hawalazimiki kuwa Myunitariani ili kufundisha katika Shule ya Uungu ya Harvard. Ndiyo.

Tutafikia hilo baada ya dakika moja tu. Kwa nini nisishikilie hilo, na tutafikia hilo? Acha nitoe tarehe ya tatu ya William Ellery Channing.

Unakumbuka tulisema tulikuwa na miadi mitatu kwa ajili yake? Tulikuwa na tarehe ambapo kanisa lake lilianza kuwa la Kiyunitariani, 1815. Tulikuwa na kuanzishwa kwa Shule ya Uungu ya Harvard mnamo 1816. Tarehe ya tatu ni tarehe muhimu sana kwa sababu tarehe ya tatu ni wakati William Ellery Channing alipoanzisha Chama cha Kiyunitariani cha Marekani.

Chama cha Waunitariani cha Marekani kilikuwa chama cha makanisa ya Waunitariani kinachopata msingi wa pamoja, kwa namna fulani kikijadili theolojia yao, na kadhalika. Kwa hivyo hicho kilianzishwa mwaka wa 1825. Na William Ellery Channing ndiye mwanzilishi.

Kwa kweli, tunapokuwa juu ya Beacon Hill, kuna bamba dogo. Ni vigumu kidogo kuliona, kwa hivyo watu hupita karibu nalo kila siku na hawalitambui. Lakini kuna bamba dogo linalokuambia nyumba ambayo William Ellery Channing aliishi alipokuwa akichunga kanisa hili huko Boston, moja kwa moja huko Beacon Hill.

Kwa hivyo, tutapita hilo. Kwa hivyo, Chama cha Waunitariani cha Marekani kilianzishwa mwaka wa 1825. Kwa hivyo tarehe hizo tatu ni muhimu sana.

Sawa, sasa bado tuko kwenye Uyunitariani nchini Marekani. Kwa hivyo wacha nirudi kwenye jina lingine hapa. Na hilo ni jina la Ralph Waldo Emerson na harakati inayoitwa Transcendentalism.

Sawa, kwa hivyo swali ni, Transcendentalism ni nini? Transcendentalism ilikuwa harakati kutoka kwa Unitarianism. Kwa maneno mengine, Transcendentalists kimsingi walikuwa Waunitariani. Hilo lilikuwa kanisa lao, dhehebu lao.

Walikuwa wameelewa katika aina hiyo ya utamaduni. Lakini pamoja na Ralph Waldo Emerson, yeye ndiye Mtaalamu maarufu zaidi wa Transcendentalist, kitheolojia na kifasihi. Kwa hivyo nilimtaja Ralph Waldo Emerson hapa.

Unamfahamu kutoka kwa kozi zingine. Lakini kwa Ralph Waldo Emerson, tuna harakati hii inayoitwa Transcendentalism. Sasa, kuna mambo matano ninayotaka kusema kuhusu Transcendentalism hapa.

Kwanza kabisa, Ukristo wa Transcendentalism ulikuwa ni kukataa mantiki ya Unitariani. Ukristo wa Unitariani ulikuwa umekuwa wa busara sana, wenye mantiki sana. Ni kwa namna fulani kutetea hoja yao kwa busara, unajua.

Na kulikuwa na watu waliotelewa katika Uyunitariani ambao walikuwa wamechoshwa na aina hiyo ya mantiki kali sana ya Uyunitariani. Pili, Uungu wa kupita kiasi, badala ya kukumbatia harakati ya Mwangaza, ambayo ilikuwa harakati ya busara na mantiki, ilikumbatia harakati ya Kimapenzi. Kwa hivyo Uungu wa kupita kiasi ni kukumbatia Urumi.

Na unajua kwamba kitamaduni, hiyo ndiyo aina ya harakati iliyofuata enzi ya Mwangaza katika karne ya 19. Kwa hivyo, wanakubali hilo. Tatu, Wale Wanaoamini Ukristo wa Kizazi Kipya wanasisitiza ukweli wa kidini kwa kutumia hisia.

Ukweli wa kidini unaweza kukujia kwa hisia zako na unaweza kukujia kwa uzoefu wako. Huna haja ya kuthibitisha ukweli wa kidini kwa aina fulani ya uthibitisho wa kimantiki. Na huna haja ya kupata ukweli huo wa kidini katika kitabu kinachoitwa Biblia.

Kwa kweli, kwa watu wengi wanaoamini mabadiliko ya tabia, huhitaji hata kupata ukweli huo wa kidini katika kitu kinachoitwa kanisa. Unaweza kupata ukweli huo wa kidini katika hisia zako za ndani na maarifa yako ya ndani ya ndani. Ukweli huo wa kidini unaweza kukujia.

Nambari nne, bila shaka, wanaamini kwamba Mungu yuko moyoni mwa kila mtu. Sijui hasa inamaanisha nini, lakini Mungu yuko moyoni mwa kila mtu. Mungu yuko karibu nasi kwa namna fulani.

Hiyo ni aina ya roho ya kupita kiasi ya Uungu wa Mungu. Mungu yuko moyoni mwa kila mtu. Kwa hivyo kuna aina hii ya dini ya moyoni.

Haihitaji kupangwa. Huhitaji kitabu. Huhitaji Biblia.

Huna haja ya kanisa. Huna haja ya jengo. Liko katika moyo wa kila mtu.

Na pia, nambari tano, unayoiona hapa juu, Mungu anaishi katika asili pia. Watu hawa, Waaminio Uungu, pia walikuwa karibu na imani ya Mungu kwa njia fulani, kwamba Mungu yuko katika ulimwengu wa asili. Kwa hivyo, hapa ndipo unapoweza kumpata Mungu katika ulimwengu wa asili.

Kwa hivyo, Uungu wa Transcendental ni kujitenga na Uungu wa Unitarian kwa namna fulani. Sasa, baadhi ya hawa Waungu wa Transcendental bado walihudhuria makanisa ya Uungu wa Unitarian, kwa hivyo huu sio utengano kamili. Hata hivyo, Uungu wa transcendental ni harakati kutoka kwa Uungu wa Unitarian inayosisitiza mambo ya aina hii, na maelezo bora ya Ralph Waldo Emerson kuhusu hilo ni kwamba

Sawa, sasa swali ni, Wayunitariani wanaamini nini? Hilo ndilo tunalotaka kulibaini. Kwa bahati mbaya, unaweza kuwatambua Wayunitariani zaidi kwa kile wasichoamini kuliko kile wanachoamini. Kwa vyovyote vile, wanaamini nini? Loo, nilikusudia kutaja, kabla sijafanya hivyo, wanaamini nini? Kabla sijafanya hivyo, wacha nikuonyeshe picha moja zaidi hapa.

Wayunitariani waliungana na Wayunitariani mnamo 1961. Kwa hivyo, Wayunitariani na Wayunitariani waliungana mnamo 1961 na kuunda dhehebu linaloitwa dhehebu la Wayunitariani la Wayunitariani. Kwa hivyo, makanisa ya Wayunitariani unayoyaona katikati ya vijiji hivi vya New England ni makanisa ya Wayunitariani-Wayunitariani.

Na makao makuu yako moja kwa moja huko Boston, Makao Makuu ya Kimataifa. Hapo ndipo, kuna bendera yao, bendera ya bluu. Na upande wa kulia, unaona Ikulu.

Kwa hivyo, unaweza kuona mahali ulipo hapa, mahali ambapo tutapita karibu na makao makuu hayo na kuyaonyesha tutakapofika huko. Lakini basi, ndio. Mwaka huo ulikuwaje? 1961.

1961, ndio. Sawa, nilikusudia kutaja hilo. Sawa.

Sasa, Wayunitariani wanaamini nini? Hilo ndilo swali. Na unahitaji mapumziko ya sekunde 10. Hapana, mapumziko ya sekunde tano.

Ni Jumatano pekee. Sekunde tano. Hilo ndilo tu unalopata Jumatano.

Ni sekunde tano. Ubarikiwe moyo wako. Harakati hii ilianzishwa na watu hawa.

Wanaamini nini? Sawa. Nitataja kuhusu mambo manane wanayoamini. Kwa bahati mbaya, baadhi yake ni hasi.

Kwa hivyo, ndicho wanachokipinga dhidi ya Uyunitariani uliofafanuliwa. Sawa. Tuanze na jambo moja chanya.

Wayunitariani waliamini katika kumpenda jirani yako. Waliamini katika kazi ya hisani. Kwa hivyo hilo ni jambo zuri.

Kwa hivyo, tutaanza kwa njia chanya. Waliamini katika hisani. Waliamini katika kumpenda jirani yako na kadhalika.

Ndiyo, bado tuko chini ya B, Unitariani nchini Marekani. Kwa hivyo sasa haya ni baadhi tu, wanaamini nini? Wanashikilia nini? Ndiyo. Kwa hivyo, kwanza kabisa, waliamini katika kazi ya hisani.

Waliamini katika kumpenda jirani yako. Nadhani hiyo ingekuwa tofauti sana. Kama ungeingia katika kitengo, nilikuwa nikitembea tu Andover siku chache zilizopita, na nilipita karibu na Kanisa la Unitarian Universalist na karibu sana na ishara za kanisa na kila kitu, nikihusika sana katika aina ya kazi ya hisani na kubadilisha jamii kuwa bora, aina hiyo ya kitu.

Kwa hivyo hiyo ndiyo nambari moja. Nambari mbili, bila shaka, ni kukataa Utatu. Hapa ndipo wanapoachana na Ukristo wa kihistoria.

Wanakataa Utatu. Ni kukataa Utatu. Sawa.

Nambari ya tatu, inayofuatia kutoka nambari ya pili, ni kukataa upatanisho. Ni kukataa fundisho la upatanisho. Huhitaji upatanisho ikiwa upatanisho huo utakuwa wa ulimwengu wote.

Ikiwa kila mtu atakufa, utaenda na kuwa na Mungu. Huhitaji upatanisho fulani ili kutokea hapa duniani. Kwa hivyo ni kukataa upatanisho, hasa bila shaka, wa upatanisho kama ulivyothibitishwa na kifo cha Kristo msalabani.

Sawa. Wanaamini kwamba Yesu ni mtu mwema, mtu mwenye maadili mema, mtu mwenye maadili mema. Wanaamini kwamba aliishi kweli.

Yeye ni kama manabii. Kwa hivyo, wanaamini aliishi kweli. Roho ambayo wanafurahi kuizungumzia kuhusu roho, lakini hiyo si nafsi ya tatu ya Utatu kwao.

Roho ni roho ya Mungu tu inayofanya kazi katika ulimwengu wa asili au Mungu anayefanya kazi katika roho zetu, katika miili yetu, na kadhalika. Kwa hivyo, kwao, hiyo ndiyo roho. Sasa, ukichukua hii ya pili, nafsi ya pili ya Utatu, sote tunajua hili, sivyo, kutoka kwa Ukristo wa Kawaida?

Yesu ni mtu mwema. Ni mtu mwenye maadili mema. Ni mtu mwema.

Unapaswa kuwa kama Yesu. CS Lewis alisema nini kuhusu hilo katika Ukristo wa Kawaida? Yeye ni mwendawazimu au Bwana. Lewis alisema huwezi kamwe kuchukua nafasi hii ya kati kwa Yesu.

Haiwezekani kwa sababu yeye ndiye yule aliyesema yeye ni, yeye ni Bwana, au yeye ni mwendawazimu kwa sababu yeye ni mtu ambaye aliendelea kusema yeye ni Mungu na kufanya mambo ambayo Mungu alifanya na kila kitu. Kwa hivyo yeye ni Bwana au mwendawazimu. Kwa hivyo CS Lewis hangewaruhusu watu kuchukua msingi huo wa kati, lakini wafuasi wa Umoja wa Kiyunitaria wamechukua msingi huo na kusimama juu ya Yesu.

Mtu mwema mwenye maadili na nabii mwema. Tunapaswa kujifunza mambo kadhaa kutoka kwake. Ndiyo.

Sawa. Kwa hivyo, ni kukataa upatanisho. Naam, Alexander.

Ndiyo, Wayunitariani. Ningelazimika kuangalia na kuona ni nchi ngapi wanakofanyia kazi, lakini bado kuna makanisa ya Wayunitariani nchini Uingereza. Nilipita makanisa ya Wayunitariani nchini Uingereza.

Ndiyo. Na hujui, ingekuwa Boston? Ingekuwa ngome ya Unitariani katika uwanja wetu wa nyuma hapa.

Sawa. Ndiyo. Ndiyo.

Hilo ni swali zuri kwa sababu ingawa muungano huo haukuja hadi 1961, unajua, katika wakati wetu, karne ya 20, Wayunitariani walikuwa tayari kimsingi Wayunitaristi. Kwa hivyo, ilikuwa kawaida kwamba wangeungana, na hatimaye walifanya hivyo. Iliwachukua muda, lakini hatimaye walifanya hivyo.

Ndiyo. Kwa nini? Ndiyo. Acha nirudi kwa Freeman na kumchukua. Ndiyo. Hapa. Lo! Yule pale pale. Ndiyo. Freeman ni 1759, 1835.

Sawa. Nne, Wayunitariani waliamini au walikataa, niseme, fundisho la dhambi ya asili. Walikataa fundisho la dhambi ya asili.

Hakuna dhambi ya asili. Watu hufanya makosa. Watu wanaweza, na huenda kuna baadhi ya watu hata hutenda dhambi.

Ni uwezekano. Lakini dhambi ya asili, dhambi ni ugonjwa uliorithiwa kutoka kwa Adamu. Hakuna njia, unajua.

Kwa hivyo, walikataa fundisho la dhambi ya asili. Kwa hivyo ndio. Ndiyo.

Sawa. James Freeman. Sawa.

Ndiyo. Sawa. Alikuwa kasisi wa Anglikana wa King's Chapel.

Na mwaka 1885, alihama, alibaki, walikaa kanisani, lakini mwaka 1885, walihamia, walijiunga na Unitariani kama kusanyiko pamoja naye kama kasisi wao, kama mhudumu wao, ningesema. Ndiyo maana yeye ni muhimu sana: hili ndilo kanisa la kwanza Amerika kuwahi kuwa la Unitariani, Kanisa la Mfalme. Ndiyo.

Je, hilo linasaidia, Freeman? Ndiyo. Sawa. Kwa hivyo, hakuna dhambi ya asili.

Dhambi iko kwa watu hawa, kwa namna fulani. Sawa. Jambo lingine tunalopaswa kuzingatia ni nambari tano, ni kwamba walikataa fundisho la kuamuliwa tangu mwanzo.

Walipigana dhidi ya uelewa wa Wakalvini wa Kipuritani kuhusu uchaguzi, kuchaguliwa tangu mwanzo, na kuchaguliwa mara mbili. Walikataa yote hayo. Kwa hivyo, wanapigana kweli na Wakalvini.

Bila shaka kuhusu hilo kwa sababu nyingi, lakini pia kwa sababu hii. Sawa. Nambari sita, waliendeleza, labda si kwa makusudi kabisa, lakini waliendeleza aina ya wokovu kwa maadili mema, wokovu kwa maadili, wokovu kwa kuwa mtu mzuri, kwamba hivyo ndivyo unavyojiweka katika uhusiano mzuri na Mungu.

Kwa hivyo, ikawa aina ya wokovu kwa mhusika kwa namna fulani. Kwa hivyo wokovu kwa matendo. Kwa hivyo labda hawakukusudia kabisa kuwa ni kufuata Wakatoliki wa Kirumi na wokovu kwa matendo, lakini hivyo ndivyo ilivyoendelea.

Ndiyo. Hatimaye, kila mtu bado ameokoka. Sasa, ukienda kwa mhubiri wa Kiyunitariani huko Boston, William Ellery Channing, hapo anahubiri kanisani mwake.

Akimwona mtu aliyekataliwa kabisa huko nje, mtu ambaye ni mwenye dhambi halisi na mwenye hasira dhidi ya Mungu na kadhalika, atamhubiria, lakini atajua kwamba ikiwa hajaokoka katika maisha haya, basi katika maisha ya baada ya kifo, atapitia wakati wa kutakaswa, lakini hatimaye, ataenda na kuwa na Mungu. Kwa hivyo, wanaamini kwamba hili litatokea. Ndiyo.

Mfano mzuri wa hilo ni Shule ya Uungu ya Harvard. Wanasoma Shule ya Uungu ya Harvard. Wanapata shahada ya uzamili ya uungu.

Wanawekwa wakfu katika huduma ya Umoja wa Kiyunitariani. Ndiyo, wao ni wahudumu. Wao ni wahudumu waliowekwa wakfu.

Sasa, jambo moja ambalo Unitariani imefanya, hata hivyo, nitasema Unitariani inatambua na ni ya kweli kuhusu ukweli kwamba wao si Wakristo wa Orthodox. Hawaendani na imani ya Kikristo ya Orthodox. Kwa hivyo nadhani, wakati mwingine, wako makini wasijiite Wakristo, si kwa maana ya Orthodox hata hivyo.

Sawa. Hata hivyo, mambo mengine machache ambayo waliamini au hawakuamini au waliamini au hawakuamini. Sawa.

Kinachofuata kutoka cha mwisho ni kitu ambacho tayari tumekitaja. Wana mtazamo mdogo sana kuhusu Biblia, kama kuna mtazamo wowote kuhusu Biblia. Hakika ni mtazamo mdogo, kama kuna mtazamo wowote.

Kwa hivyo, neno nitakalotumia ni kwamba Biblia si mamlaka, chanzo cha mamlaka ya Umoja wa Kiyunitariani. Kama una Wayunitariani wanaosoma Biblia au sehemu za Biblia, kama una wahubiri wa Wayunitariani ambao wanaweza kuhubiri kutoka kwa Heri au wanaweza kuhubiri kutokana na kumpenda Mungu na kadhalika, hilo ni sawa. Lakini mhubiri huyo wa Wayunitariani hangesema kamwe kwamba Biblia ni mamlaka ya Mungu kwa ajili ya ukweli.

Kwa hivyo, hawangesema hivyo kamwe. Ndiyo. Sawa.

Naam, mafundisho si neno gumu tunapofikiria... Ndiyo. Sawa. Kwa namna fulani... Ndiyo.

Mafundisho ni... Ndiyo. Sawa. Kwa hivyo, wangepfanya nini... Hilo litanipeleka kwenye hoja yangu ya mwisho.

Kwa nini nisieleze hoja hiyo, kisha tutaona jinsi wanavyoendelea hapa? Wamekuwa na wana mtazamo wa juu wa sababu, mtazamo wa juu wa mantiki, na mtazamo wa juu wa sisi kuweza kutumia akili zetu kubaini ukweli ni nini. Sasa nakiri, hapa ninatoa hotuba kuhusu Uyunitariani, lakini nakiri sijawahi kwenda kwenye ibada ya Uyunitariani na kwa namna fulani kumtazama, kumsikia mhubiri, na kadhalika.

Ningepaswa kufanya hivyo wakati mwingine. Ningependezwa tu na hilo. Lakini shaka yangu ni kwamba katika ibada ya Wayunitariani, kile ambacho mhubiri atategemea ni hoja yenye mantiki kuhusu kuwa mwema kwa jirani yako au hoja yenye mantiki kuhusu kuwa mtu mwema mwenye maadili kwa sababu ni nzuri kwa manufaa ya wote.

Kwa hivyo hiyo ndiyo shaka yangu. Huenda nikawa nimekosea, lakini sidhani hivyo. Sawa.

Kwa hivyo hiyo ni Unitariani, Unitariani wa Marekani. Kwa hivyo kwanza kabisa, historia na kisha pili, sasa tunakuja Amerika. Kwa hivyo, acha nisimame kwa dakika chache.

Maswali kuhusu tunachopenda zaidi ni kuipeleka jambo hili kwenye Ukristo wa Marekani. Kwa hivyo, una maswali yoyote kuhusu Freeman au William Ellery Channing? Muhimu sana. Mtu muhimu sana katika Ukristo wa Marekani aliunda jambo hili au kuhusu Uyunitariani, kwa ujumla, kuhusu kile wanachoamini.

Una maswali yoyote hapa? Sawa. Kwa hivyo, mtihani, hapa ndipo mtihani unapoishia. Mtihani wa saa ya kwanza unaishia hapa.

Kwa hivyo, una mihadhara kuanzia moja hadi sita. Kwa hivyo, tuko sawa. Hiyo inakupa siku chache za kujiandaa kwa mtihani kutoka kwa mihadhara yako.

Ndiyo. Lo! Ndiyo.

Ralph Waldo Emerson na wasomi wachache huko Lexington na Concord. Nilitaja jina lake kwa sababu ungelijua jina lake katika fasihi na kadhalika. Hata hivyo, watu wachache walianzisha harakati hii inayoitwa Transcendentalism, ambayo ilikuwa harakati ya wasomi wa hali ya juu sana.

Namaanisha, watu hawa walikuwa washairi, waandishi na wanafikra na kadhalika. Kwa hivyo haikuwa harakati ya mtu yeyote, bila shaka. Kwa hivyo, ilikuwa harakati yenye nguvu sana ya kiakili.

Sababu ya Transcendentalism kuwa na ushawishi mkubwa katika utamaduni mpana wa Marekani, si lazima utamaduni wa Kikristo, bali utamaduni mpana, kwa sababu watu hawa walikuwa wataalamu wa fasihi na watu wa fasihi ambao watu walikuwa wakisoma. Kwa hivyo ndivyo ilivyokuwa na ushawishi katika utamaduni mpana. Ndiyo.

Kitu kingine hapa. Unaelewa tulipo hapa. Unaelewa tulipo kwa ajili ya mtihani.

Sawa. Ibariki mioyo yenu. Sidhani kama nitaanza mwamko mkuu wa pili leo zikiwa zimesalia dakika tano.

Nitakupa dakika tano za kupata kikombe kingine cha kahawa na maswali Ijumaa. Lete vitabu Ijumaa, nasi tutakusaidia kujiandaa kwa mtihani tena.

Huyu ni Dkt. Roger Green katika mafundisho yake kuhusu Ukristo wa Marekani. Hii ni kipindi cha 9, Kuibuka kwa Umoja wa Wamarekani. Dini katika Mapinduzi ya Marekani.